

**TÜRK HUKUKU'NDA VE KKTC HUKUKU'NDA
KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİ**
*(Child Adoption (Comprehension with Turkish Law and
TRNC Law))*

Şölen KÜLAHÇI*

ÖZET

Evlat edinme, Türk Hukuku'nda MK m. 305 ve m. 320 arasında düzenlenmiştir. KKTC Hukuku'nda ise Çocukların Evlat Edinilmesi İle İlgili Konuları Düzenleyen Yasa'da (Fasıl 274) hüküm altına alınmıştır. Evlat edinme, Türk Hukuku'nda küçüklerin evlat edinilmesi ile kısıtlıların ve erginlerin evlat edinilmesi olarak iki şekilde düzenlenmiştir. KKTC Hukuku'nda ise sadece küçükler açısından düzenlenmiştir. Fasıl 274, İngiliz Dönemi'nden beri hem Türkler hem de Rumlar tarafından uygulanan bir yasa olduğundan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi mahkeme kararları da dikkate alınmaktadır.

Evlat edinmenin esas itibariyle iki amacı olduğu kabul edilmektedir. Evlat edinme ilk olarak çocuk sahibi olmayan kişilerin çocuk sahibi olmasını sağlama ve soylarını devam ettirerek mirasçı bırakmalarına da olanak vermeyi amaçlamaktadır. Evlat edinme ayrıca, evlat edinilen çocukların aile ilişkisi içinde bakım ve yetiştirilmesini sağlanmasına da hizmet etmektedir.

Evlat edinme ile evlat edinen ve evlatlık arasında mahkeme kararına dayanan yapay bir soybağı ilişkisi doğmaktadır. Bu durum, hem KKTC Hukuku'nda hem de Türk Hukuku'nda kabul edilmektedir. Böylece, Türk Hukuku'nda evlat edinmenin bir "Aile Hukuku Sözleşmesi" olduğuna dair görüşün de terk edildiği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Evlat edinme, Evlatlık, Soybağı, Türk Hukuku, KKTC Hukuku.

Abstract

In Turkish Law, adoption is regulated in articles between 305 - 320 of the Turkish Civil Code. On the other hand, in the TRNC Law, it is regulated in Chapter 274 of the Statute Regulating the Issues of Adoption of the Children.

* Yrd. Doç. Dr., Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Under Turkish Law, adoption is handled in two separate context; one is the adoption of minors and the other one is the adoption of interdicted persons and the adults. However, under TRNC Law, adoption is only regulated in terms of adoption of the minors. Since the British period, Chapter 274 have been applied both by the Turks and the Greeks; thus, the Courts of the TRNC takes into account of the decisions of the Southern Cyprus Courts in this issue.

It has been considered that adoption serves two main purposes. First, it is designed to provide children to the people who do not have child and also to maintain the right to give their family name and inheritance to the adopted child. Second, adoption ensures raising and caring the adopted children in a family environment.

By the adoption, an unnatural lineage based on court decision is established between parent and the child. Both the Turkish Law and the TRNC Law accepts this statute. Thus, it appears that the definition of the adoption as a concept of “contractual agreement” in the Turkish Family law has been abandoned.

Keywords: Adoption, Adopted child, Lineage, Turkish Law, TRNC Law

I. Genel Olarak

Evlat edinme ile evlatlık arasında kurulan bir soybağı ilişkisi olan evlat edinme, Türk Hukuku'nda MK m. 305 ve m. 320 arasında düzenlenmiştir. KKTC Hukuku'nda ise Çocukların Evlat Edinilmesi İle İlgili Konuları Düzenleyen Yasa'da (Fasıl 274¹) hüküm altına alınmıştır. Türk Hukuku'nda evlat edinme küçüklerin evlat edinilmesi ile kısıtlıların ve erginlerin evlat edinilmesi olarak iki şekilde düzenlenmiştir. KKTC Hukuku'nda ise sadece küçükler açısından düzenlenmiştir.

Her iki hukuk düzeni de evlat edinme ile evlatlık arasında yapay bir soybağı kurulduğunu kabul etmektedir². Zira, evlat edinme sonucunda kurulan soybağı doğum gibi kendiliğinden oluşan ve kan bağına dayanan bir soybağı değildir³. Burada, soybağı, evlat edinme ilişkisini kuran mahkeme kararına dayanmaktadır. Hem Türk Hukuku hem de KKTC Hukuku bakımından geçerli olan bu durum

¹ KKTC Hukuku'nda İngiliz Döneminden kalan yasaların büyük bir kısmı halen uygulanmaya devam etmektedir. Bunlar, 6 cilt halinde düzenlenmiş olup KKTC Hukuk Düzeni'nde Fasıl numaraları ile anılmaktadırlar. Bu nedenle, söz konusu yasalar açık adı verildikten sonra Fasıl numaraları ile anılacaktır.

² Belen, Herdem, Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme, İstanbul, 2005, s. 2; Baygın, Cem, Evlat Edinmenin Koşulları, DEÜHFD, C. VII, S.3-4, s.591; Demir, Mehmet, Bazı Ülke Yasaları İle Karşılaştırılmalı Olarak Evlat Edinmenin Yasal Koşulları, AÜHFD, C.52, S. 3, Y. 2003, s. 253; Neocleous, Andreas, Introduction of Cyprus Law, Limassol, 2000, s. 649; O'Halloran, Kerry, The Politics of Adoption, 2009, Avusturalya, s. 7.

³ Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş: Aile Hukuku, İstanbul, 2012, s. 369; Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan / Gümüş, Alper, Türk Özel Hukuku – Aile Hukuku C. III, İstanbul, 2011, s. 287; Öztan, Bilge, Aile Hukuku, Ankara, 2004, s. 367; Kaya, Cengiz, Türk Hukuku'nda Evlat Edinme, İstanbul, 2009, s. 3.

Önceki Medeni Kanun'dan (ÖMK) farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Nitekim, ÖMK'da evlat edinmenin bir "Aile Hukuku Sözleşmesi" olduğu kabul edilmekteydi⁴. Yargıtay'ın yerleşik görüşleri de bu doğrultuydu⁵. Ancak, 4721 sayılı Medeni Kanun evlat edinmenin mahkeme kararına dayalı bir hukuki işlem olduğunu kabul etmektedir⁶.

KKTC Hukuku'nda da evlat edinme ile mahkeme kararına dayanan soybağı ilişkisi kurulmaktadır⁷. Bu durum, Yasanın kaynağı olan İngiliz Hukuku ve Yasanın halen uygulandığı Güney Kıbrıs Rum Kesiminden farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Zira, her iki hukuk sisteminde evlat edinmenin hukuki niteliğinin bir sözleşme olduğu kabul edilmektedir⁸. Evlat edinme sözleşmesi olarak adlandırılan bu sözleşme, kanunun belirlediği şekil ve amaç çerçevesinde herhangi bir bedel almaksızın yapılabilir⁹. Sözleşme mahkemenin gerekli incelemeyi yapıp, onayı vermesinden sonra hüküm ve sonuçlarını doğurmaktadır¹⁰.

Türk Hukuku'nda evlat edinmenin esas itibarıyla iki amacı olduğu kabul edilmektedir¹¹. Evlat edinme kurumu ile ilk olarak çocuk sahibi olmayan kişilerin çocuk sahibi olmasına ve soylarını devam ettirerek mirasçı bırakmalarına olanak sağlanması amaçlanmaktadır¹². Evlat edinme ayrıca, evlat edinilen çocukların aile ilişkisi içinde bakım ve yetiştirilmesini sağlanmasına da hizmet etmektedir¹³. Bu açıdan, Medeni Kanun evlat edinmede çocuğun yararının öncelikli olduğunu hükme bağlamaktadır¹⁴. Hatta, ailesinin yanında yaşayan ancak psikolojik ve sosyal açıdan sağlıklı yetişme imkanına sahip olmayan çocukların daha iyi imkanlara sahip olmaları bakımından da evlat edinme kurumunun önemli olduğu ifade edilmektedir¹⁵.

KKTC Hukuku'nda da evlat edinmenin yukarıda bahsi geçen iki temel amaçla hizmet ettiği kabul edilmektedir. Fasal 274, bu amaçlardan çocuğun yararını ön planda tutmaktadır. Nitekim, yasada mahkemenin evlat edinme kararı verirken

⁴ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 287; Kaleli, Şakir, Evlat Edinmenin Koşulları, Yargıtay Dergisi, C. 5, S. 1, Y.1979, s.68; Belen, s. 5; Akyüz, Emine, Evlat Edinmeye İlişkin Uluslararası Sözleşmeler, Çağdaş Hukuk Sistemleri ve Türk Medeni Kanunu, Prof. Dr. Hamide Topçuoğlu'na Armağan, Ankara, 1995, s. 153; Dural / Ögüz / Gümüş s. 166; Demir, s.255; Akıntürk / Karaman, s. 370; Aydoğdu, Murat, Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat Edinme, Ankara, 2010, s. 3.

⁵ 10.11.1954 tarihli ve 17/24 sayılı YİBK için bkz. www.hukukturk.com

⁶ Akıntürk / Karaman, s. 370.

⁷ Neocleous, s. 649.

⁸ O'Halloran, s. 27; Neocleous, s. 649.

⁹ O'Halloran, s. 27.

¹⁰ O'Halloran, s. 27 vd.

¹¹ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 287.

¹² Dural / Ögüz / Gümüş, s. 287; Şıpka, s. 304; Baygın, s. 591; Doğanay, İsmail, Evlat Edinme ve Bir Kimse Kardeşini Evlat Edinebilir mi?, Adalet Dergisi, Y. 39, S. 6, s. 713; Akıntürk / Karaman, s. 369; Aydoğdu, s. 60.

¹³ Akyüz, s. 287, Şıpka, s.304; Baygın, s. 591.

¹⁴ Baygın, s. 592; Demir, s.255.

¹⁵ Baygın, s. 591; Akyüz, s. 153; Demir, 255.

küçüğün mutluluk ve esenliğini dikkate alması gerektiği düzenlenmektedir (m. 5 / 4). Öte yandan, KKTC Yargıtay'ı verdiği bir kararda “evlât edinmenin gayelerinin başında çocuk sevgisi ve arzusunun tatmini”nin geldiğini kabul etmiştir¹⁶. Ancak, KKTC Yargıtay'ının bu görüşü, modern hukuktan uzaktır. Zira, günümüzde evlat edinmede evlatlığın yararının ön planda tutulması gerekmektedir¹⁷. Nitekim, çocuk hukuku alanında evlat edinmenin, çocuğun yüksek yararı ve güvenliğini esas alacak şekilde değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir¹⁸. Bu kapsamda, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 21'de evlat edinmenin “çocuğun yüksek yararına” olacak şekilde, konunun uzmanı yetkililerin izniyle ve çocuk için gerekli güvenceler sağlandıktan sonra...” gerçekleştirilebileceğinden bahsedilmektedir. Buna paralel olarak, aynı Yasa'nın uygulandığı Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Yüksek Mahkemesi evlat edinmeyle ilgili olarak “çocuğun yararı”nın ön planda tutulması gerektiğini hükme bağlamıştır¹⁹. KKTC Yargıtay'ının bu görüşü İngiliz Hukukunun klasik evlat edinme anlayışından kaynaklanmaktadır. Nitekim, İngiliz Hukuku klasik anlayışta çocuğun yararından çok, evlat edinen ailenin mutluluğunu önplanda tutmaktaydı²⁰. Ancak, bu görüş modern hukuk anlayışıyla birlikte değişmiş ve yerini çocuğun üstün yararına bırakmıştır²¹.

Evlât edinme kurumunun evlat edinen ve bunların mirasçuları ile evlat edinilen kişiler açısından sakıncaları da bulunmaktadır. Örneğin, evlat edinen kişilerin yaşlı ve bakıma muhtaç kişiler olması halinde evlat edinme kurumu bu kişileri istismar etme amacıyla kullanılmaktadır²². Öte yandan, evlat edinmenin mirasçılardan miras kaçırma aracı olarak kullanılması halinde mirasçılar açısından da olumsuz sonuçlar doğmaktadır²³. Bunun yanında, evlatlığın istismar edilmesi veya evlat edinilen küçüğün kendi ailesinden koparılarak evlatlık verilmesi sonucunda çocuğun yaşadığı olumsuzluklar ise evlat edinilen bakımından doğabilecek sakıncalar arasında yer almaktadır²⁴.

¹⁶ 4/85 sayılı KKTC Yargıtay/Aile Hukuku kararı için bkz. www.mahkemeler.net.

¹⁷ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 286; Ansay, s. 90.

¹⁸ Şıpka, Şükran, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'un “Evlât Edinme”ye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi, İHFM, C. LVII, S. 1-2, s.302; Kaleli, s.66.

¹⁹ Civil Appeal No:7480/1988; Civil Appeal No:6556 / 1984; Civil Appeal No:5799/1982 sayılı karar için bkz. www.cylawreports.com; Neocleous, s. 650; Kouloumou, Toula, Children's Welfare and Everyday Life in Cyprus: A Family Affair With Intergenerational Implications, <http://www.svt.ntnu.no/noseb/costa19/nytt/welfare/Vol%20II/cyprus.pdf>, s. 616; Emilianides, Achilles, Welfare of the child and Beliefs of the Parents, Cyprus, 2010, s.189.

²⁰ O'Halloran, s. 39; Rhys, Ruth Gaffney vd. , Family Law, Great Britain, s. 2007, s.91.

²¹ O'Halloran, s. 44 vd; Rhys, Ruth, s.93.

²² Kaya, s.7; Akıntürk / Karaman, s. 369.

²³ Kaya, s.7; Şıpka, s. 305; Akıntürk / Karaman, s. 369; Aydoğdu, s. 61-62.

²⁴ Kaya, s. 7; Şıpka, s. 305; Aydoğdu, s. 61.

II- Evlat Edinmenin Maddi Şartları

Bu başlık altında, küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin olarak, Türk Hukuku ve KKTC Hukuku'nda yapılan düzenlemeler, ortak özellikleri ve uygulamadaki farklılıklar dikkate alınarak incelenecektir.

1. Küçüğün Bakılmış ve Eğitilmiş Olması

Küçüğün evlat edinilebilmesi için evlat edinen tarafından bir süre bakılmış ve eğitilmiş olması gerekmektedir²⁵. Bakım ve gözetim şartı, “koruyucu aile sisteminin” evlat edinmeye yönelmiş şeklidir²⁶. Bu nedenle, koşulun uygulanması sırasında koruyucu aile sisteminden yardım alınması söz konusu olabilir²⁷. Söz konusu koşul aynı zamanda, bir çeşit deneme süresi niteliğinde olup tarafların birbirlerini tanımları sağlanmaya çalışılmıştır²⁸. Nitekim, m. 305 f.1'in gerekçesinde yer alan “bir kimsenin bakmadığı ve eğitimine hiçbir katkısı olmadığı herhangi bir küçüğü evlat edinmesi engellenmekte ve bir çeşit deneme süresiyle, tarafların birbirlerini tanımlarına da olanak sağlanmaktadır” ifadesiyle bu duruma dikkat çekilmektedir.

Küçüğe bakma ve eğitme şartı, Türk Hukuku'nda ve KKTC Hukuku'nda farklı şekillerde hüküm altına alınmış olmasına rağmen temelde aynı başlık altında toplanabilecek nitelikte düzenlenmiştir. Nitekim, MK m 305/ 1 “Bir küçüğün evlât edinilmesi, evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır” ifadesiyle bu durumu açıkça düzenlemektedir.

KKTC Hukuku'nda konunun düzenlendiği Fasil 274 m. 4/6 “Küçük, emir tarihinden hemen önce gelen ve birbirini izleyen en az üç ay için, başvuru sahibinin devamlı gözetiminde ve sorumluluğu altında bulunmadıkça... bir evlât edinme emri verilmez” şeklindeki ifadenin yorumlanması gerekmektedir. Fasil 274'e göre, küçüğün evlat edinilebilmesi için küçüğün evlat edinen kişinin devamlı bakım ve gözetiminde olması gerekmektedir. Kanaatimizce devamlı bakım ve gözetimden kasıt, küçüğün bakım ve yetiştirilmesidir. Bu sürenin, mahkemeye başvurmadan önce tamamlanmış olması ve en az üç ay sürmesi gerekmektedir. Ayrıca, üç aylık sürenin kesintisiz olarak devam etmiş olması da aranmaktadır.

Küçüğün bakım ve yetiştirilmesi için aranan süre, Türk Hukuku'nda 1 yıl iken KKTC Hukuku'nda 3 aydır. Bu sürenin, evlat edinen ve evlatlık açısından bir “deneme süresi” niteliğinde olduğu düşünüldüğünde Türk Hukuku'na nazaran KKTC Hukuku'nda Yasanın aradığı 3 aylık sürenin çok kısa olduğu ortaya çıkmaktadır.

²⁵ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 288; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Akıntürk / Karaman, s. 371.

²⁶ Şıpka, s. 307; Baygın, s. 595; Demir, s. 257.

²⁷ Şıpka, s. 307.

²⁸ Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Baygın, s. 593; Akyüz, s. 157; Akıntürk / Karaman, s. 371.

Kanaatimizce her iki hukuk düzeninde de “küçüğün bakılmış ve eğitilmiş” olması şartının gerçekleşmiş olması için küçük ile evlat edinen arasında sürekli bir ilişkinin kurulmuş olması gerekmektedir. Bu kapsamda, sürekli nitelikte olmayan küçükle kurulan geçici süreli ilişkilerin Kanunun aradığı şartları taşıdığı söylene-
mez²⁹.

2. Evlat Edinmenin Küçüğün Yararına Olması

Evlat edinme kurumunun temel amaçlarından biri de evlat edinmenin kü-
çüğün yararına olmasıdır. Bu hükmün, evlat edinmenin zorunlu koşulu olduğu
kabul edilmektedir³⁰. Dolayısıyla, diğer tüm koşullar oluşsa bile bu şartın gerçekleş-
memesi evlat edinmeyi engellemektedir³¹. Türk Hukuku’nda konunun düzenlen-
diği MK m. 305 f. 2, “Evlât edinmenin her hâlde küçüğün yararına bulunması...”
gerektiğini hükme bağlamaktadır. KKTC Hukuku’nda ise Fasil 274’ün bir çok
hükmünde evlat edinmede küçüğün yararının ön planda tutulması gerektiğinden
bahsedilmektedir (Fasil 274 m. 3/ m.8).

Her iki hukuk sisteminde de, evlat edinmenin küçüğün yararına olup olmadı-
ğının tespiti mahkeme tarafından yapılmaktadır. Mahkeme, evlat edinmek isteyen-
lerin küçüğün akrabası olup olmadığına bakmaksızın durumu değerlendirmelidir³².
Bu kapsamda, küçüğün evlat edinilmeden önceki yaşam standartı ile evlat edinil-
dikten sonraki yaşam standartını gözönünde tutması ve bu karşılaştırma sonucun-
da, evlat edinilmenin küçüğün yararına olacağı sonucuna varılması gerekmektedir
³³. Bu açıdan, çocuğun yararının ön planda tutulması bir çok açıdan belirleyici rol
oynamaktadır³⁴. Zira, evlat edinme ilişkisi doğal ana baba ilişkisine benzetilmek
istendiğinden çocukla evlat edinmek isteyen kişiler arasındaki yaş farkının büyük
olması tercih edilmemektedir³⁵. Bu açıdan, evlat edinmenin “tabiatı taklit ettiği”
ve çocuk sahibi olamayacak derecede yaşlı olan kimselerin evlat edinmesinin çocu-
ğun güvenliği ile gelişimi yönünden sakıncalı olabileceği kabul edilmektedir³⁶. Bu
nedenle, evlat edinmek isteyen kişiler açısından asgari yaş yanında azami yaşın da
belirlenmesi gerektiği düşüncesinden hareketle 1967 tarihli Avrupa Sözleşmesi’nde
evlat edinmek isteyen kişinin 21 yaşından küçük 35 yaşından büyük olamayacağı
öngörülmüştür³⁷. Bu durum, Türk Hukuku’nda Evlat Edinme Yönergesi’nde hük-
me bağlanmıştır. Hükme göre, evlat edinilecek çocuk ile evlat edinecek kişi arasında

²⁹ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 289.

³⁰ Baygın, s. 598; Akıntürk, s. 371; Demir, s. 259; Aydoğdu, s. 137.

³¹ Baygın, s. 598.

³² Kaya, s. 24; Neocleous, s. 650.

³³ Kaya, s. 24; Şıpka, s. 308; Kaleli, s. 77; Baygın, s. 599; Demir, s. 259.

³⁴ Baygın, s. 600.

³⁵ Öztan, s. 438; Akyüz, s. 157.

³⁶ Akyüz, s. 158.

³⁷ Akyüz, s. 158.

en fazla 40 yaş fark olabilir (m.13 c bendi). KKTC Hukuku ise evlat edinme açısından sadece asgari yaş belirlemiş ancak azami yaş belirleme yoluna gitmemiştir. Kanaatimizce, KKTC Hukuku'nda mahkeme “çocuğun üstün yararını” gözönünde bulundurarak yaşı çok ileri olan kişilerin evlat edinmesine izin verip vermeme konusunda takdir hakkına sahip olmalıdır.

Mahkeme, yaşam standartı dışında evlat edinme başvurusunda bulunan kişilerin küçüğü olumsuz etkileyebilecek kişiler olup olmadığını da dikkate almalıdır³⁸. Nitekim, ekonomik bakımdan refah içinde olan bir kişinin, kumar veya alkol gibi sorunlarının olduğunun tespit edilmesi halinde Mahkemenin evlat edinme izni vermemesi gerekmektedir (m.316 f.2). Aynı şekilde, çocuğun istismarı tehlikesinin bulunması halinde de evlat edinme kararı verilemez³⁹. İstismardan kasıt, sadece cinsel istismar değildir. Zira, çocuğun beceri ve kazanımlarını sömürme ihtimali olan her durumun bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir.

3. Rıza Şartı

Evlat edinmenin kişilik haklarıyla doğrudan ilişkisinin bulunması nedeniyle, evlat edinmeye hem küçüğün hem de ana babanın rızası aranmaktadır⁴⁰. Bu durum, her iki hukuk düzeninde de aranan bir şart olarak karşımıza çıkmaktadır.

a. Küçüğün Rızası

Medeni Kanun m. 308 f. 2'ye göre “Ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlât edinilemez.” Küçüğün ayırt etme gücünün olup olmadığının tespitinde kesin bir yaş sınırı verilmesi mümkün olmadığından bu durum her somut olay bakımından ayrıca değerlendirilmelidir⁴¹. Burada, esas olan küçüğün evlât edinmenin sonuçlarını anlayabilmesidir⁴². Ancak bu anlayış, bir yetişkinden beklenen anlayıştan farklıdır. Küçüğün evlât edinmenin ne anlama geldiğini anlaması; kendisini evlât edinecek olan kişilerle birlikte yaşayıp yaşamak istemediğinin kendisine sorulması ve bu konudaki rızasının alınması gerekmektedir. Ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızası evlat edinmenin kurucu şartları arasında yer aldığından, küçüğün rızası olmaksızın evlat edinme kararı verilemez⁴³. Böyle bir kararın verilerek kişisel durum siciline de işlenmiş olması halinde hem evlat edinilen hem de Cumhuriyet Savcısı, herhangi bir süre sınırına bağlı olmaksızın kişisel durum sicilinin düzeltilmesi için dava açabilirler⁴⁴.

³⁸ Kaya, s. 24; Baygın, s. 599.

³⁹ Baygın, s. 600.

⁴⁰ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 293- 294; Şıpka, s. 311-312; Kaleli, s. 73; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Baygın, s. 599.

⁴¹ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 294; Baygın, s. 613.

⁴² Baygın, s. 613.

⁴³ Bu konuda bkz. Y. 2HD, 19/06/2006, E. 2006/3188, K. 2006/9718 sayılı karar için bkz. www.legalbank.com.tr

⁴⁴ Baygın, s. 613.

KKTC Hukuku'nda ise "...küçüğün rızası ile olması dışında, evlât edinme emri verilmez (m. 4 f. 4)" şeklindeki düzenleme ile evlat edinmede küçüğün rızasının alınması gerektiği hükme bağlanmıştır. Fasil 274, küçüğün rızası alınırken, küçüğün yaşı ile anlama ve kavrama yeteneğinin göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çekmektedir (m. 7 f. 2b). Böylece, Fasil 274'e göre aynen Türk Hukuku'ndaki gibi rızası alınacak olan küçüğün ayırt etme gücüne sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Her iki hukuk düzeni bakımından, küçüğün rızası alınmadan evlat edinmenin anlamıyla ilgili olarak yeterince bilgilendirilmesi gerekmektedir⁴⁵. Ayrıca, evlat edinmeye rıza veren küçüğün rızasını geri alma olanağının olduğu kabul edilmeli ve buna imkan tanınmalıdır⁴⁶.

MK m. 308 f. 3 vesayet altındaki küçük, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakılmaksızın vesayet dairelerinin izniyle evlât edinilebileceğini hükme bağlamıştır. Vesayet altındaki küçük hakkında, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakılmaksızın vesayet dairelerinin izni ve onayının alınması gerekmektedir. Bu durumda vesayet altındaki küçük, ana babasının velayeti altında değil ve ayırt etme gücüne sahipse, vesayet dairelerinin izni yanında, kendisi de rıza vermek durumundadır⁴⁷. Zira, velayet altındaki ayırt etme gücüne sahip küçüğün evlat edinmeye rızası aranırken, sırf vesayet altında diye ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızasının alınmayacağını kabul etmek hükmün amacına aykırıdır. Yargıtay da ayırt etme gücüne sahip küçüğün rızası alınmaksızın evlat edinmeye karar verilmesinin kanuna aykırı olduğu kanaatinde⁴⁸.

b. Küçüğün Ana Babasının Rızası

Evlât edinilecek küçük dışında, küçüğün ana babasının da evlât edinmeye rıza göstermesi gerekmektedir⁴⁹. Bu durum, MK m. 309 f.1'de "Evlât edinme, küçüğün ana ve babasının rızasını gerektirir" ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. Küçüğün ana babasının rızasının alınması için küçüğün velayet altında olup olmaması gerektiği konusunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Bu konuda doktrinde iki farklı görüş yer almaktadır. Baskın görüşe göre, velayet hakkı bulunmasa bile ana babanın rızasının alınması gerekmektedir⁵⁰. Zira, ana babalık velayet hakkının önünde ondan bağımsız kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak karşımıza çıkar ve velayet hakkı bulunmasa bile evlat edinmeye rızalarının aranması gerekir. Yargıtay da bir kararında, evlat edinmeyle ilgili olarak, velayet hakkına sahibi olup olmadı-

⁴⁵ Baygın, s. 613; Neocleous, 650.

⁴⁶ Baygın, s. 613.

⁴⁷ Kaya, s. 27; Aydoğdu, s. 277; Belen, s. 48..

⁴⁸ Bu konuda bkz. Y. 2HD, 19/06/2006, E. 2006/3188, K. 2006/9718 sayılı karar için bkz. www.legalbank.com.tr.

⁴⁹ Kaleli, s. 73; Baygın, s. 615; Demir, s. 267; Akıntürk / Karaman, s. 376; Aydoğdu, s. 192.

⁵⁰ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 294; Şıpka, s. 312; Aydos; [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Belen, s. 39; Akyüz, s. 159; Aydoğdu, s.194.

ğına bakılmaksızın ana babanın rızasının alınması gerektiğine değinmiştir⁵¹. Buna karşılık, bizim de katıldığımız ikinci görüş ise velayet hakkına sahip olmayan ana babanın rızasının alınmasına gerek olmadığını kabul etmektedir. Buna göre, velayet hakkından mahrum olan ya da çocukla arasında soybağı kurulmamış ana babanın rızasının da alınmasına gerek yoktur⁵². Nitekim, çocuğuyla ilgilenmeyen bir kişinin sırf doğal ana baba olması nedeniyle çocuğun geleceğinde de etkili karar alabileceğini kabul etmek hakkaniyete de aykırıdır. Medeni Kanun'un küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmeyen ana babanın evlat edinmeye rızasının aranmayacağını düzenleyen m. 311/2 hükmü bu düşüncemizi desteklemektedir. Yargıtay da bir kararın da çocuğunu doğumdan sonra sokağa bırakan daha da sonra da çocuğuyla kişisel ilişki kurmak için mahkemeye başvuran bir annenin çocuğuna karşı özen yükümlülüğünü yerine getirmediği bu nedenle evlat edinmeye rızasının aranmayacağını karara bağlamıştır⁵³. Öte yandan, ana babanın evlat edinmeye rıza göstermemeleri, hakkın kötüye kullanılması söz konusu olmadıkça evlat edinme ilişkisinin kurulmasına da engel olmaktadır⁵⁴.

KKTC Hukuku'nda da evlat edinmede ana babanın rızasının alınması için çocuğun velayet altında olmasının gerekip gerekmediği konusunda açık bir düzenleme yoktur. Fasil 274 m. 4 f. 4'deki "Küçüğün ana babası veya vasisi olan veya herhangi bir emir veya sözleşme gereğince küçüğün bakımına ve iâşe ve ibatesine katkıda bulunmakla yükümlü olan herkesin veya her bireyin rızası"ndan, küçüğe bakmakla yükümlü olan kişiden kimin kastedildiği açık değildir. Nitekim, küçüğe bakmakla yükümlü olan kişi küçüğün velisi olabileceği gibi velayet hakkına sahip olmayan ancak nafaka verme borcu altında olan ana veya babası da olabilir. Bu durum, İngiliz Hukuku'nda daha açık olarak ifade edilmektedir. İngiliz Hukuku'nda, kullanılan "*birth parents*" ifadesiyle ana veya babanın velayet hakkına sahip olmasa bile evlat edinmeye rıza vermeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır⁵⁵. Kanaatimizce, velayet hakkına sahip olmayan; çocuğuyla ilgilenmeyen; çocuğun ihtiyaçlarını karşılamayan kişilere sırf doğal ana baba olmalarından dolayı böyle bir hak verilmesi hakkaniyete aykırıdır. Bu nedenle, evlat edinmeye rızanın velayet hakkıyla sınırlı olarak düşünülmesi ve velayet hakkına sahip olmayan kişilere bu hakkın verilmesi gerekmektedir.

Türk Hukuku'nda ana babanın evlat edinmeye rızası herhangi bir şekilde bağlanmamıştır. MK m. 309 f. 2, rızanın, küçüğün veya ana ve babasının oturdukları yer mahkemesinde sözlü veya yazılı olarak açıklanarak tutanağa geçirileceğini hükme bağlamaktadır. Ancak rızanın, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak kadar açık

⁵¹ Y.2HD. T. 22.05.2000 E.5301 K. 6710 sayılı karar için bkz. www.legalbank.com.tr

⁵² Kaleli, s. 75; Baygın, s. 616.

⁵³ YHGK. T. 11.04.2012, E. 2-302, K. 287 sayılı karar için bkz. www.legalbank.com.tr

⁵⁴ Dural / Ögüz / Gümüş, s. 295; Akyüz, s. 159.

⁵⁵ O'Halloran, s. 37.

olması ve hiçbir şarta bağlanmaması gerekmektedir⁵⁶. Zira, herhangi bir geciktirici veya bozucu şarta bağlanmış rıza, geçerli değildir⁵⁷. Aynı hükmün devamında, “verilen rıza, evlât edinenlerin adları belirtilmemiş veya evlât edinenler henüz belirlenmemiş olsa dahi geçerlidir” ifadesiyle de ana babanın evlat edinmeye rızasının yeterli olup ayrıca evlat edinecek kişilerin adlarıyla belirlenmesi gerekmediğinden bahsedilmektedir. Zira, ana babanın evlat edinmeye ilişkin olarak verdiklerine ilişkin beyan doğrudan yetkili mahkemeye yönelmiş bir beyan olarak kabul edilmektedir⁵⁸. Mahkeme, hem beyanda bulunanların küçüğün ana babası oldukları hem de ana babanın verdikleri rızanın hüküm ve sonuçları anlayabilecek durumda olup olmadıklarını da araştırmakla yükümlüdür⁵⁹.

Ana babanın rızası KKTC Hukuku’nda da herhangi bir şekilde bağlanmamıştır⁶⁰. Öte yandan, Türk Hukuku’nda olduğu gibi açık bir rızanın KKTC Hukuku’nda da mümkün olabileceği dolaylı olarak belirtilmiştir. Buna göre, “ herhangi bir kişinin, bir başvuru uyarınca evlât edinme emri verilmesine ilişkin rızası (küçüğün rızası olmamalıdır), emir için başvuran kişinin kimliğini bilmeksizin (gerek kayıtsız ve koşulsuz, gerekse küçüğün yetiştirileceği dini inançlarla ilgili koşullara bağlı olmak suretiyle) verilebilir ve herhangi bir kişi tarafından bu şekilde verilen rıza, sadece başvuru sahibinin kimliğini bilmemesi gerekçesiyle müteakiben geri çekilirse, bu madde amaçları bakımından, makul olmayan şekilde elde tutulmuş ve verilmemiş sayılır (Fasil 274 m. 5 f. 6).” Dolayısıyla, evlat edinmeye rıza belli bir kişi için olabileceği gibi belli bir kişi hedef almaksızın “açık rıza” şeklinde de olabilir⁶¹. Açık rızanın, sadece başvuran kişinin kimliğinin bilinmemesi nedeniyle geri çekilmesine izin verilmemektedir (Fasil 274 m. 5 f. 6).

Hem Türk Hukuku’nda hem de KKTC Hukuku’nda rıza, küçüğün doğumunun üzerinden altı hafta geçmeden önce verilemez (MK m. 310 f. 1 – Fasil 274 m. 6 f. 3). Türk Hukuku’nda verilen rızanın, tutanağa geçirilme tarihinden başlayarak altı hafta içinde aynı usulle geri alınabileceği ancak, geri almadan sonra yeniden verilen rızanın kesin olacağı hükme bağlanmıştır (MK m. 310 f. 2-3)⁶². Bu hükümler kanun koyucu, evlat edinme işlemlerinin sürüncemede kalmasını engellemek istemektedir. Zira, rızanın geri alınması tehditinin ilelebet sürmesi evlat edinme ilişkisinin sağlıklı olarak kurulmasını da engellemektedir.

Evlat edinmede ana babanın rızası her zaman aranmamaktadır. Kanun koyu-

⁵⁶ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 296; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).

⁵⁷ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 296, Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).

⁵⁸ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 295.

⁵⁹ Dural / Öğüz / Gümüş, s. 295.

⁶⁰ Neocleous, s. 650

⁶¹ O’Halloran, s. 38.

⁶² Şıpka, s. 313.

cu, bazı durumlarda ana babanın rızasının aranmayacağını hükme bağlamıştır. MK m. 311'e göre ana babanın kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmiyorsa; ana baba ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyorsa yahut küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa evlat edinmeye rızası aranmaz.

KKTC Hukuku'nda ana babanın rızasının aranmadığı haller Türk Hukuku'na paralel olarak düzenlenmiştir. Ancak, Türk Hukuku'nda farklı olarak Yasada öngörülen hallerin gerçekleşmesi halinde ana baba dışında, vasi ile küçüğün bakımına, iâşe ve ibatesine katkıda bulunmakla yükümlü olan kişilerin de rızasının aranmayacağı hükme bağlanmıştır (Fasil 274 m. 5). Rızanın aranmayacağı haller “küçüğü terk veya ihmal; kötü muamele; rızası gereken kişinin, bulunamaması yahut rızasını vermektен aciz olması; rızası gereken kişinin rızasını makul olmayan şekilde vermemesi” şeklinde düzenlenmiştir (Fasil 274 m. 5). Buna göre, rızanın aranmayacağı haller genellikle küçüğe karşı özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesi ile rızanın, aciz ya da kişinin bulunamaması gibi sebeplere alınamamasına bağlıdır. Yasa, bunlara ek olarak “rızası gereken kişinin makul olmayan şekilde rızasını vermemesi” ni de hükme ekleyerek rızası gereken kişinin kötü niyetle hareket etmesini de engellemek istemiştir. Ancak bu durumun tespiti diğerlerine göre daha zordur. Nitekim, evlat edinmeye gerçekten rıza vermek istemeyen kişi ile rızasını kötü niyetle elinde bulunduran kişinin ayırt edilmesi güçlük yaratabilir. Bu durumda, Türk Hukuku'nda olduğu gibi rıza geri alındıktan sonra yeniden verilen rızanın kesin olacağı kabul edilebilir⁶³.

III. Evlat Edinenin Kanunda Belirlenen Yaşta Olması ve Ehliyetli Olması

Evlat edinmek isteyen kişinin kanunun belirlediği yaşı doldurmuş olması gerekmektedir. Bu durum, hem Türk Hukuku hem de KKTC Hukuku açısından aranan bir özelliktir. Kanun böyle bir yaş koşuluyla, evlat edinmek isteyen kimsenin belli bir olgunluğa gelmesini aramıştır⁶⁴. Böylece, evlat edinmenin her iki hukuk düzeninde de sadece gerçek kişiler bakımından düzenlendiği ortaya çıkmaktadır⁶⁵.

Türk Hukuku'nda evlat edinme yaşı otuzdur (m. 307 f. 1). Bu durum, evli kişilerin birlikte evlat edinmesinde hem de tek başına evlat edinmede aranan bir koşuldur. Ancak, evli kişilerin evlat edinmesi bakımından “otuz yaşını doldurmuş olmak veya beş yıldan beri evli olmak” ifadesi kullanılarak yaş koşulu hafifletilmiştir. Nitekim, en az beş yıllık evli olan kişiler bakımından otuz yaşını doldurmuş olmak koşulu aranmamaktadır⁶⁶.

⁶³ Bu konuda bkz. yukarıda s. 13.

⁶⁴ Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).

⁶⁵ Baygın, s. 603.

⁶⁶ Kaya, s. 300; Baygın, s. 608.

KKTC Hukuku'nda "yaş koşulu" birlikte evlat edinilip edinilmediğine bakılmaksızın farklı şekillerde düzenlenmiştir. Fasil 274 m. 4'e göre "başvuru sahibi veya birlikte başvuru halinde, başvuru sahiplerinden biri yirmi beş yaşını doldurmadıkça ve küçükten en az on sekiz yaş daha büyük olmadıkça veya yirmi bir yaşını doldurmadıkça ve küçüğün hısmı olmadıkça veya küçüğün anası veya babası olmadıkça, bir küçük ile ilgili olarak evlat edinme emri verilmez". Böylece, evlat edinebilmek için yaş koşulunun "yirmi beş yaşını doldurmuş olmak" olarak düzenlenmesine rağmen hükümdede öngörülen farklı olasılıklarda yaş koşulunun değişiklik gösterebileceği de belirlenmektedir. Buna göre, başvuru sahibinin veya eşlerin birlikte evlat edinmesi halinde eşlerden birinin, yirmi beş yaşını doldurmuş olması ve küçükle arasında en az on sekiz yaş olması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, eşlerin birlikte evlat edinmesi halinde yaş koşulu sadece eşlerden biri için aranmaktadır. Öte yandan, evlat edinilmek istenen küçükle evlat edinmek isteyen kişi arasında hısımlık ilişkisinin olması halinde yirmibeş yaşını doldurmuş olma koşulu yerine yirmi bir yaşını doldurmuş olma koşulu aranmaktadır. Yasa hısımlığı şu şekilde açıklamaktadır: "Hısm, bir küçükle ilgili olarak tam veya yarım kan hısımlığından veya sihri hısımlıktan olsun veya olmasın dede veya nineyi, erkek veya kız kardeşi, amca veya dayıyı, hala veya teyzeyi anlatır ve küçük evlilik dışı doğmuş olduğunda, küçüğün babasını ve küçük, ana ve babasının evlilik içinde doğan çocuğu olsa idi, bu tanım kapsamında küçüğün hısmı olacak herhangi bir kişiyi de içerir" (m. 2 f. 8) Evlat edinmek isteyen kişinin küçüğün doğal annesi ya da babası olması durumunda ise yaş koşulu aranmamaktadır. Bu durumda, evlilik dışında doğan çocuğunu evlat edinmek isteyen anne ya da baba evlat edinmeyi herhangi bir yaş koşulu aranmaksızın her zaman yapabilecektir.

Türk Hukuku'na göre, evlat edinmek isteyen kişinin tam ehliyetli olması gerekmektedir⁶⁷. Tam ehliyetsizler ise evlat edinemezler⁶⁸. Zira, evlat edinme, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğundan ayırt etme gücünden yoksun kişiler evlat edinemezler⁶⁹. Sınırlı ehliyetlilerin evlat edinebildikleri kabul edilmektedir⁷⁰. Buna göre, evlat edinme işlemi MK m. 429'daki sınırlı ehliyetliler bakımından yasal danışmanın iznine tabi olan işlemler arasında sayılmadığından sınırlı ehliyetlilerin de evlat edinebilmeleri mümkündür⁷¹. Ancak, biz bu görüşe katılmıyoruz. Zira, kısıtlanmaları içi yeterli sebep bulunmamakla beraber korunmaları bakımından MK

⁶⁷ Kaleli, s. 68; Baygın, s. 603.

⁶⁸ Bu kouda bkz. Y2.HD. T. 15/06/1994, E. 5182, K. 5982 sayılı karar bkz. www.legalbak.com; Akipek, Jale / Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş, Kişiler Hukuku, İstanbul, 2009, s. 316; Baygın, s. 155.

⁶⁹ Kaya, s. 25, Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Ataay, Aytekin, Eşinin Evlat Edinmesine Onamını Bildirmesi Gereken Öteki Eşin Ayırt Etme Gücünden (Temyiz Kudretinden) Yoksunluğu, İÜHFİM, C. XXXVIII, S.1-4, Y. 1973, s.442.

⁷⁰ Kaya, s. 35.

⁷¹ Baygın, s. 603.

m. 429 çerçevesinde kendilerine yasal danışman atanan kişilerin evlat edinmeleri “çocuğun üstün yararı” göz önünde tutulduğunda pek isabetli olmayacaktır. Her ne kadar yasal danışman atanma sebepleri evlat edinmeyle doğrudan ilişkili olmasa da evlat edinen kişinin daha çok ekonomik varlığını korumaya yönelik olan bu tedbirler aile hayatını yakından etkileyebilir. Bu nedenle, evlat edinmede, çocuğun geleceği ve güvenliğinin⁷² ön plana alınması gerektiği düşünüldüğünde sınırlı ehliyetlilerin evlat edinemeyeceklerini kabul etmek gerekmektedir. Evlat edinme, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan bu duruma yasal temsilcinin izin vermesi de mümkün değildir. Ayrıt etme gücüne sahip küçükler, kanunun aradığı yaş koşulunu yerine getiremediklerinden evlat edinemezler⁷³. Sınırlı ehliyetsizlerden kısıtlılar ise yasal temsilci aracılığıyla dahi evlat edinemezler⁷⁴.

KKTC Hukuku'nda ise kişinin ehliyetleri ile ilgili olarak kategorik bir düzenleme yapılmadığından evlat edinebilecek olan kişileri ehliyet bakımından bir derecelendirmeye tabi tutmak mümkün değildir. Ancak, Yasa'nın genel düzenleniş şekli ve evlat edinme kurumunun yapısı dikkate alındığında ayırt etme gücüne sahip ve erginlerin evlat edinebileceği ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, “kısıtlılık” halinin düzenlendiği Fesil 277 Küçüklerin ve Mahcurların Vesayeti Yasası'nda bir kimsenin elinin açık olması veya savurganlığı nedeniyle kısıtlanabileceğini düzenlemektedir (m.2). Kısıtlanma sebeplerinin evlat edinmeyle doğrudan doğruya bağlantısı olmasına rağmen, kısıtlanan kişinin ekonomik anlamda ailesini tehlikeye düşürecek alışkanlıklarının olması evlat edinme açısından da sakıncalı bir durum ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, Türk Hukuku bakımından savunduğumuz gibi evlat edinen kişinin daha çok ekonomik varlığını korumaya yönelik olarak bu tür tedbirler aile hayatını etkileyebileceğinden ve kısıtlanan kişilerin evlat edinemeyeceği kabul edilmelidir. Evlat edinme, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan bu duruma yasal temsilcinin rıza göstererek evlat edinme mümkün değildir. Nitekim, Fesil 277 Küçüklerin ve Mahcurların Vesayeti Yasası da vasinin görevlerinin kısıtlınının mallarıyla ilgili olduğunu belirtmektedir (m. 5 – m.9). Bu nedenle, vasinin kısıtlınının şahsına ilişkin hakların kullanımında herhangi bir izin verme yetkisinin olmadığını kabul etmek gerekmektedir.

a. Birlikte Evlat Edinmede Evli Olma Koşulu

Evli kişilerin, birlikte evlât edinmesi gerekmektedir. Bu durum, hem Türk Hukuku'nda hem de KKTC Hukuku'nda aranan bir koşuldur. Medeni Kanun m. 306 / f. 1'e göre “Eşler, ancak birlikte evlât edinebilirler.” Aynı hükmün devamında evli olmayan çiftlerin birlikte evlât edinemeyeceklerinden bahsedilmektedir. Böylece, fiilî birliktelik yaşayan çiftlerin birlikte evlât edinmeleri yasaklanmıştır⁷⁵.

⁷² Akyüz, s. 160.

⁷³ Kaya, s. 25.

⁷⁴ Y2HD., T. 28.09.2010, E. 6062, K. 15569 sayılı karar için bkz. www.legalbank.com.tr .

⁷⁵ Şıpka, s. 309; Baygın, 607; Akıntürk / Karaman, s. 373.

Türk Hukuku'nda eşlerin birlikte evlât edinmesi gerektiği kuralının istisnaları bulunmaktadır. Bu istisnalardan ilki, eşlerden birinin diğer eşin çocuğunu evlat edinmesi bakımındandır. Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlât edinebilir (MK m.306 f. 3). Kanun koyucu bu hükümle eşlerden birinin diğer eşin çocuğunu evlat edinmesinin sağlanmasıyla aile birliğinin tam olarak kurulmasını amaçladığı kabul edilmektedir⁷⁶. Buna göre, eşin diğer eşin çocuğunu evlat edinmesiyle hem üvey evlat – öz evlat ayırımı kalkacak hem de üvey çocuklar gerçek bir yuva sıcaklığına kavuşturulacaktır⁷⁷.

Kanaatimizce bu düşünce şekli doğru değildir. Zira, evlat edinme kurumu tek başına yukarıda belirtilen amaca hizmet etmeye yeterli değildir. Eş, diğer eşin çocuğunu böyle bir amaçla değil de baskı ya da eşine daha iyi görünmek amacıyla da evlat edinmeyi isteyebilir. Bu nedenle, evlat edinme konusunda ani karar vermeleri engellemek ve kişilerin sağlıklı düşünmesini sağlamak amacıyla kanun koyucunun daha hassas davranması gerektiği kabul edilmektedir⁷⁸. Böylece, diğer eşin çocuğunun evlat edinilebilmesi için otuz yaşını doldurmuş olmanın iki yıldan beri evli olma koşuluyla beraber değerlendirilmesinin kanun koyucunun amacına daha uygun düşecektir⁷⁹. Dolayısıyla, eşlerin düşünmeden hareket etmesi engellenerek daha sağlıklı karar vermelerin sağlanacaktır. Yaş koşulu ile iki yıldan beri evli olma olasılıklarının birlikte uygulanması ayrıca MK m 305 f. 1'de “küçüğün, evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşulu”nun da kendiliğinden yerine getirilmiş olmasını sağlamaktadır⁸⁰.

Eşlerin birlikte evlat edinmesinin diğer istisnası ise MK m. 307 f. 2'de düzenlenmiştir: “Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlât edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlât edinebilir”. Diğer eşin ayırt etme gücünden yoksunluğunun sağlık kurulu raporu ile ispatlanması gerekmektedir⁸¹. İki yılı aşkın bir süreden nerede olduğunun bilinmemesi halinde ise eş hakkında gaiplik kararı verilmiş olması aranmaktadır. Öte yandan, eşlerin iki yıldan beri ayrı yaşamaları halinde de diğer eşin evlat edinmeye rızasının aranmayacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, bu hükmün uygulanabilmesi için eşlerin bir mahkeme kararına istinaden ya da MK m. 197 f. 1'de belirtilen ortak hayat sebebiyle eşlerden birinin kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düşmesi nedeniyle eşlerin ayrı yaşıyor olması gerekmektedir⁸².

⁷⁶ Akıntürk / Karaman, s. 374; Baygın, s. 609.

⁷⁷ Akıntürk / Karaman, s. 374; Baygın, s. 609.

⁷⁸ Baygın, s. 609.

⁷⁹ Baygın, s. 609.

⁸⁰ Aydoğdu, s. 304.

⁸¹ Kılıçoğlu, Ahmet, Medeni Kanun'umuzun Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2003, s. 115.

⁸² Baygın, s. 611.

KKTC Hukukunda da eşler birlikte evlât edinmelidir. Bu durum, Yasaya göre, “Mahkeme, rızasından sarfı nazar edilecek olan kişinin, bulunamadığından veya rızasını vermekten aciz olduğundan veya eşler ayrıldıklarından ve ayrı yaşadıklarından ve ayrılığın daimi olacağı görüldüğünden tatmin olursa, evlât edinme emri verilmesi ile ilgili bir başvuru sahibinin eşinin rızasından sarfı nazar edebilir (Fasıllık 274 m. 5 f. 2)”. Görüldüğü gibi, yukarıda sayılan haller hariç olmak üzere eşler birlikte evlât edinmek zorundadırlar⁸³. Evlât edinmede diğer eşin rızasının aranmayacağı haller diğer eşin bulunamaması, rızasını vermekten aciz olması, ayrı yaşama olarak sıralanmaktadır. Diğer eşin bulunamamasından kasdın eşten uzun süreden beri haber alamama ile fiilî terk hallerinin olduğu kanaatindeyiz. Aynı hükümde yer alan, “mahkeme... eşlerin ayrıldıklarından ve ayrı yaşadıklarından ve ayrılığın daimi olacağı görüldüğünden tatmin olursa...” ifadesinden ise eşlerin boşanmış ya da mahkeme kararıyla ayrı yaşamaları ile fiilî ayrılık halleri anlatılmak istenmektedir. Diğer taraftan, “rızasını vermekten aciz olma” ise fiil ehliyetinden yoksun olmak şeklinde anlaşılmalıdır.

III. Evlat Edinmenin Şekli Koşulları

1. Başvuru

Evlat edinecek olan kişi ya da birlikte evlat edinme halinde eşlerin bu iradeyle bir başvuruda bulunması gerekmektedir. Türk Hukuku'nda başvuru, evlat edinmeye aracılık yapan kurumlara ya da mahkemeye yapılabilir. Evlat edinmeye aracılık yapan kurumlar, Bakanlar Kurulunca yetki verilen devlet kurum ve kuruluşlardır (MK m. 320 f. 1)⁸⁴. Bu faaliyetler, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu uyarınca Başbakanlık, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yürütülmektedir. Ancak, evlat edinmek isteyenler bu kurumlara başvurmadan doğrudan mahkemeye başvurabilir. Burada, görevli mahkeme aile mahkemesidir (Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun m. 4). Yetkili mahkeme ise oturma yerine göre tespit edilmektedir. Yetkili mahkemenin belirlenmesinde Kanun Koyucu oturma yerini tercih ederek yerleşim yeri kriterini aramamıştır⁸⁵. Tek başına evlat edinmede evlat edinenin oturma yeri; birlikte evlat edinmede ise eşlerden birinin oturma yeridir (TMK m. 315 f. 1).

KKTC Hukuku'nda da evlat edinmek isteyen kişiler, Sosyal Hizmetler Dairesine bağlı kimsesiz ve bakıma muhtaç çocukların bakım ve yetiştirilmesiyle ilgilenen resmi kurumlara ya da mahkemeye başvurabilirler (Fasıllık 274 m. 4 – 8). Görevli ve yetkili mahkeme, başvuru dilekçesinin verildiği zamanda evlât edinenin ikâmet etmekte olduğu ilçenin Aile Mahkemesidir⁸⁶ (Fasıllık 274 m.2).

⁸³ Neocleous, s. 650.

⁸⁴ Şıpka, s. 318.

⁸⁵ Kaya, s. 54.

⁸⁶ KKTC'de Lefkoşa, Magosa, Girne, Güzelyurt ve Lefke Kaza Mahkemeleri olmak üzere beş Kaza

Her iki hukuk düzeninde de evlat edinme işleminin gerçekleşebilmesi için mahkeme kararı gerekmektedir. Bu nedenle, evlat edinmek isteyen kişi mutlaka bu amaçla bir dava açmak zorundadır. Açılan dava, çekişmesiz dava şeklinde görülmektedir⁸⁷.

Evlât edinme başvurusunun yapıldığı mahkeme, evlat edinme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini araştırmakla yükümlüdür⁸⁸. Mahkemenin evlat edinmeye izin verebilmesi için, evlat edinene ve evlat edinilene ilişkin olarak tüm şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartların, hangi aşamada gerçekleşmiş sayılacağına dair her iki hukuk düzeninde de ikili bir ayırım yapılmıştır. Türk Hukuku'nda, evlat edinme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği belirlenirken evlat edinme kararının verileceği an dikkate alınmaktadır⁸⁹. Evlât edinme başvurusundan sonra evlât edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlât edinmeye engel olmaz (MK m. 315 f. 2). Kanaatimizce, bu gibi hallerde mahkemenin çocuğun yararını gözönünde tutarak evlat edinmeye izin vermemesi gerekmektedir. Öte yandan, başvurudan sonra küçük ergin olursa, koşulları daha önceden yerine getirilmek kaydıyla küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümler uygulanmaktadır (MK m. 315 f. 3). Başvurunun yapılmasından sonra rızanın geri alınması gibi evlat edinme şartlarının ortadan kalkmasına yol açan diğer değişiklikler evlat edinme kararının verilmesine engel teşkil eder⁹⁰.

Evlât edinme kararının verilebilmesi için kanundaki şartların gerçekleşmesi yanında hakimın ayrıca ayrıntılı bir araştırma da yapması gerekmektedir⁹¹. MK m. 316 f. 1'e göre "evlât edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlât edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir." Hakim yaptığı araştırmada, çocuğun gelişimi ve güvenliğini önplanda tutmak zorundadır. Bu nedenle, kanunun aradığı tüm şartların yerine getirilmiş olmasına rağmen çocuğun güvenliğinden şüphe edilen durumlarda evlat edinme kararı verilemez⁹².

Bu hükme paralel bir düzenleme KKTC Hukuku'nda da bulunmaktadır. Fasıl 274 m. 7'ye göre mahkemenin evlat edinme karar verebilmesi için iki hususda tat-

Mahkemesi bulunmaktadır. Bunlardan, Lefkoşa, Magosa, Girne ve Güzelyurt Kaza Mahkemeleri adlarını taşıdıkları Kazalarda bulunmaktadırlar. Lefke Kaza Mahkemesi ise Güzelyurt Kaza Mahkemesi bünyesinde yer almaktadır. Güzelyurt Kaza Mahkemesi, haftanın iki günü Lefke Kaza Mahkemesi olarak toplanmaktadır. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. www.mahkemeler.net; www.edevlet.eu.

⁸⁷ Şıpka, s. 316; Kaleli, s. 76; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).

⁸⁸ Dural / Oğuz / Gümüş, s. 498; Şıpka, s. 316; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Akıntürk / Karaman, s. 380.

⁸⁹ Dural / Oğuz / Gümüş, s. 499.

⁹⁰ Dural / Oğuz / Gümüş, s. 499.

⁹¹ Akyüz, s. 163.

⁹² Akyüz, s. 163.

min edilmiş olması gerekmektedir. İlk olarak mahkeme, evlat edinmeye rıza gösteren ana babanın evlat edinmenin hüküm ve sonuçlarını anlamış olduğu konusunda tatmin olmuş olmalıdır (Fasil 274 m.7 f. 4). Mahkeme ikinci olarak, evlat edinmenin küçüğün yararına olacağına ikna olmuş olmalıdır (Fasil 274 m. 7 f. 2). Mahkeme, bu konuda gerekli araştırmayı yapabilir (Fasil 274 m. 1). Araştırmanın amacı, mahkeme kararıyla kurulacak olan soybağının yaratacağı aile ilişkisinin taraflar için meydana getirmesi muhtemel olumsuz etkileri belirleyebilmektir⁹³.

Evlat edinenin kişiliği, eğitimi, mesleği, gelir durumu gibi konular yanında evlat edinilenin eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanamayacağı ile ilgili olarak yapılan araştırmada ayrıca evlat edinenin alt soyunun evlat edinmeye ilişkin tavırları da dikkate alınmaktadır⁹⁴ (MK m. 316 f. 2- 3 – Fasil 274 m. 6b). KKTC Hukuku'nda Türk Hukuku'ndan farklı olarak, Mahkemenin evlat edinme işlemiyle ilgili olarak tarafların herhangi bir ücret almadığı konusunda da tatmin olması gerekmektedir. Fasil 274 m. 7 f. 1c, “(1) Mahkeme, bir evlât edinme emri vermeden önce, aşağıdaki konularda tatmin olmalıdır... (c) mahkemenin onay verdiği durumlar dışında başvuru sahibinin, evlât edinmeye karşılık hiç bir ödeme veya başka ücret almış olmadığı ve almayı kabul etmiş olmadığı ve kimsenin, başvuru sahibine herhangi bir ödeme yapmış olmadığı veya yapmayı kabul etmiş olmadığı veya ücret vermiş olmadığı veya vermeyi kabul etmiş olmadığı konularında” ifadesiyle bu duruma değinmektedir. Yasa böylece, evlat edinme adı altında çocuk ticaretini önlemek istemiştir.

2. Mahkeme Kararı

Hem KKTC Hukuku'nda hem de Türk Hukuku'nda evlat edinme işlemi, mahkemenin verdiği kararla tamamlanmaktadır (Fasil 274 m. 3- MK m.315/I). Bu açıdan Yeni Medeni Kanun, Önceki Medeni Kanununun sisteminden ayrılmıştır. Nitekim, Önceki Medeni Kanun evlat edinmeyi bir aile hukuku sözleşmesi olarak nitelendirmekteydi⁹⁵.

Evlat edinmek isteyen kişinin bu hususta bir dava açması gerekmektedir. Dava, çekişmesiz yargıya tabidir⁹⁶. Dava konusu aile hukukundan kaynaklanan bir dava olduğundan görevli mahkeme, Aile Mahkemesidir (Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun m. 4). Ancak, Aile Mahkemesi bulunmayan yerlerde Asliye Hukuk Mahkemesi davaya bakmakla görevlidir. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun m. 7). Yetkili

⁹³ Dural / Oğuz / Gümüş, s. 500.

⁹⁴ Dural / Oğuz / Gümüş, s. 501.

⁹⁵ Akıntürk / Karaman, s. 382.

⁹⁶ Bu konuda bkz. Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2011, s. 79; Aydoğdu, s. 445; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Kaleli; s. 76.

mahkeme ise evlat edinmenin oturma yeri mahkemesidir (MK m. 315/I). Buna göre, tek başına evlat edinmede yetkili mahkeme evlat edinmenin oturma yeri iken birlikte evlat edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesidir⁹⁷.

MK m. 316 / I, “evlât edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlât edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir” hükmüyle evlat edinmeyle ilgili davanın üç aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. Bu aşamalar dava, araştırma, dinleme ve görüş alma olarak adlandırılmaktadır⁹⁸.

Dava sonucunda, evlat edinme aracılığıyla yeni bir hısımlık ilişkisi kurulduğundan davanın kurucu yenilik doğuran bir dava ve mahkeme kararının da kurucu nitelikte bir karar olduğu kabul edilmektedir⁹⁹. Nitekim, Yargıtay da mahkeme kararından sonra yapılan nüfusa tescil işleminin bildirici nitelikte olduğunu aslonanın mahkeme kararı olduğunu hükme bağlamakla mahkeme kararının kurucu nitelikte olduğunu dolaylı olarak belirtmektedir¹⁰⁰.

KKTC Hukuku'nda da evlat edinmeyle mahkeme kararına dayalı soybağı ilişkisi kurulduğundan davanın kurucu yenilik doğuran bir dava olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda, mahkemenin verdiği karar da kurucu nitelikte olmaktadır. Dava, evlat edinmek isteyen kişinin oturma yerinde açılır (Fasıl 274 m. 2). Bu davada, görevli mahkeme ise Aile Mahkemesidir¹⁰¹ (9/1976 Mahkemeler Yasası m. 35). Evlat edinmeye ilişkin hususlar çekişmesiz yargı işine girmesine karşılık, KKTC Hukuku'nda çekişmesiz yargı işleri düzenlenmemiştir. Bu nedenle, evlat edinmeyle ilgili davada davalı gösterme zorunluluğu vardır. Evlat edinmeyle ilgili işlerde yetkili makam, Sosyal Hizmetler Dairesi olduğundan dava, bu daireye karşı açılmaktadır (8/1988 tarihli Sosyal Hizmetler Dairesi Yasası m. 5 f. 6).

IV. Değerlendirme

Evlat edinmeyle ilgili olarak Türk Hukuku'nda ve KKTC Hukuku'nda da paralel düzenlemeler olduğu görülmektedir. Her iki hukuk düzeninde de evlat edinme ile, evlatlık arasında mahkeme kararına dayanan yapay bir soybağı kurulmaktadır. Bu soybağının kurulmasında, ilk olarak “çocuğun üstün yararı”nın gözetileceği de her iki hukuk düzenince kabul edilmiştir.

⁹⁷ Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).

⁹⁸ Aydoğdu, s. 445; Aydos, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401); Kaleli, s. 77.

⁹⁹ Bu konuda bkz. Ercan, İsmail, *Medeni Usul Hukuku*, İstanbul, 2011, s. 169; Pekcanitez, s. 309; Akıntürk / Karaman, s. 382; Aydoğdu, s. 447; Belen, s. 7; Dural / Oğuz / Gümüş, s. 500.

¹⁰⁰ Bu konuda bkz. YHGK., T. 29/05/2002, E.2002/2-441,K. 2002/433.

¹⁰¹ Sampson, Martha Hayes, *Enforcement of Family Law Judgements in the European Union*, http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/family_rights/cyprus_en.pdf, s. 4.

Öte yandan, evlat edinmeye ilişkin olarak iki hukuk düzeni arasında bazı belirgin farklılıklar olduğu da gözden kaçmamaktadır. İlk olarak, evlat edinilmek istenen çocuğun evlat edinmek isteyen kişiler tarafından belli bir süre bakılması ve eğitilmesine ilişkin süre koşulu Türk Hukuku'nda ve KKTC Hukuku'nda farklı düzenlenmiştir. Türk Hukuku'nda bu süre bir yıl iken, KKTC Hukuku'nda üç aydır. İkinci olarak, evlat edinmek isteyen kişinin yaşı ile ilgili olarak da farklı düzenlemeler mevcuttur. Öncelikle, Türk Hukuku'nda evlat edinme yaşı otuzdur. Ancak, en az beş yıldan beri evli olan kişiler bakımından otuz yaşını doldurmuş olmak koşulu aranmamaktadır. KKTC Hukuku'nda ise evlat edinme yaşı "yirmi beş yaşını doldurmuş olmak" olarak düzenlenmiştir. Fakat, Fasil 274'e göre, farklı olasılıklarda yaş koşulu değişiklik göstermektedir. Buna göre, başvuru sahibinin veya eşlerin birlikte evlat edinmesi halinde eşlerden birinin, yirmi beş yaşını doldurmuş olması ve küçükle arasında en az on sekiz yaş olması gerekmektedir. Eşlerin birlikte evlat edinmesi halinde yaş koşulu sadece eşlerden biri için aranmaktadır. Öte yandan, evlat edinilmek istenen küçükle evlat edinmek isteyen kişi arasında hısımlık ilişkisinin olması halinde yirmi beş yaşını doldurmuş olma koşulu yerine yirmi bir yaşını doldurmuş olma koşulu aranmaktadır. Evlat edinmek isteyen kişinin küçüğün doğal annesi ya da babası olması durumunda ise yaş koşulu aranmamaktadır. Son olarak, Türk Hukuku'nda evlat edinmek isteyen kişiler için asgari yaş koşulu yanında azami yaş koşulu da belirlenmiştir. Buna göre, evlat edinilecek çocuk ile evlat edinecek kişi arasında en fazla 40 yaş fark olabilir. KKTC Hukuku'nda ise böyle bir düzenleme bulunmamaktadır.

Hem Türk Hukuku'nda hem de KKTC Hukuku'nda evlat edinmenin aynı amaca hizmet ettiği ortaya çıkmaktadır. Bu amaç, "çocuğun üstün yararı"ndan hareket ederek çocuk sahibi olmayan kişilerin çocuk sahibi olmasını sağlama ve soylarını devam ettirerek mirasçı bırakmalarına; evlat edinilen çocukların aile ilişkisi içinde bakım ve yetiştirilmesini sağlanmasına da hizmet etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş: Aile Hukuku, İstanbul, 2012.
- Akipek, Jale / Akıntürk, Turgut / Karaman, Derya Ateş, Kişiler Hukuku, İstanbul, 2009.
- Akyüz, Emine, Evlat Edinmeye İlişkin Uluslararası Sözleşmeler, Çağdaş Hukuk Sistemleri ve Türk Medeni Kanunu, Prof. Dr. Hamide Topçuoğlu'na Armağan, Ankara, 1995, s. 153 - 169.
- Ansay, Tuğrul, Türk Hukuku'nda Evlatlık İlişkisinin Kurulması ve Bunun Sınır Ötesine Yansıması, Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Ankara, 2008, s. 85-102.
- Ataay, Aytekin, Eşinin Evlad Edinmesine Onamını Bildirmesi Gereken Öteki Eşin Ayırt Etme Gücünden (Temyiz Kudretinden) Yoksunluğu, İÜHFİM, C. XXXVIII, S.1-4, Y. 1973, s. 439 - 443.

- Aydos, Oğuz Sadık, Yeni Medeni Kanuna Göre Evlat Edinme, [http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-\(haziran-aralik-2000\)-17401](http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/cilt-4,-sayi-1-2-(haziran-aralik-2000)-17401).
- Baygın, Cem, Evlat Edinmenin Koşulları, DEÜHFD, C. VII, S.3-4, s. 591 – 650.
- Belen, Herdem, Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca Evlat Edinme, İstanbul, 2005
- Demir, Mehmet, Bazı Ülke Yasaları İle Karşılaştırılmalı Olarak Evlat Edinmenin Yasal Koşulları, AÜHFD, C.52, S. 3, Y. 2003, s. 253 - 273.
- Doğanay, İsmail, Evlat Edinme ve Bir Kimse Kardeşini Evlat Edinebilir mi?, Adalet Dergisi, Y. 39, S. 6, s. 713 - 740.
- Aydoğdu, Murat, Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat Edinme, Ankara, 2010.
- Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan / Gümüş, Alper, Türk Özel Hukuku – Aile Hukuku C. III, İstanbul, 2011.
- Öztan, Bilge, Aile Hukuku, Ankara, 2004.
- Emilianides, Achilles, Welfare of the Child and Beliefs of the Parents, Cyprus, 2010.
- Ercan, İsmail, Medeni Usul Hukuku, İstanbul, 2011.
- Kaleli, Şakir, Evlat Edinmenin Koşulları, Yargıtay Dergisi, C. 5, S. 1, Y.1979, s. 65- 79.
- Kaya, Cengiz, Türk Hukuku'nda Evlat Edinme, İstanbul, 2009.
- Kılıçoğlu, Ahmet, Medeni Kanun'umuzun Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2003.
- Kouloumou, Toula, Children's Welfare and Everyday Life in Cyprus: A Family Affair With Intergenerational Implications, <http://www.svt.ntnu.no>.
- Neocleous, Andreas, Introduction of Cyprus Law, Limassol, 2000.
- O'Halloran, Kerry, The Politics of Adoption, 2009, Avusturalya.
- Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2011.
- Rhys, Ruth Gaffney vd., Family Law, Great Britain, s. 2007.
- Sampson, Martha Hayes, Enforcement of Family Law Judgements in the European Union, http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/family_rights/cyprus_en.pdf,
- Şıpka, Şükran, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'un "Evlat Edinme"ye İlişkin Hükümlerin İncelenmesi, İHFM, C. LVII, S. 1-2, s. 301 - 321.